

Paikallisyhteisöjen osallistuminen luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttämiseen

2010-tavoite on maailmanlaajuinen luonnonsuojelutavoite. Tavoitteena on pysäyttää luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen vuoteen 2010 mennessä.

Tavoitteen saavuttaminen vaatii toimenpiteitä yhteiskunnan jokaisella tasolla. Paikallisyhteisöillä, joita kunnat edustavat, on keskeinen osa työssä, koska ne ovat maankäytön suunnittelun viranomaisia, ja hallinnoivat suurta osaa luonnon monimuotoisuudesta. Kunnat ovat myös luonnollinen taho kansalaisten aktivoimisessa ja osallistamisessa.

Pohjoismaisessa hankkeessa perustettiin vuonna 2006 pohjoismaisten kuntien verkosto, jossa toteutetaan konkreettisia 2010-tavoitteeseen liittyviä projekteja. Verkosto luo mahdollisuuden kokemusten vaihdolle pohjoismaisten kuntien välillä, ja paikallisen panostuksen tärkeyden osoittamiselle työssä 2010-tavoitteen saavuttamiseksi. Verkostoon kuuluu 14 kuntaa. Kuntien toteuttamat hankkeet vaihtelevat kunnostuksesta, luonnonsuojelusta, kuntasuunnitelman käytöstä työkaluna ja vieraslajien torjunnasta lajien suojeluun hoidon avulla. Paikallisten asukkaiden osallistuminen ja luonnon tilasta tiedottaminen on keskeistä useimmissa hankkeissa.

2010-tavoitteen saavuttamiseksi verkoston kunnat sitoutuvat toteuttamaan projekteja, joiden tulosten on oltava mitattavia. Ne raportoivat ennen vuotta 2010 ja levittävät tietoa verkkosivuillaan. Toivottavaa on myös, että kunnat allekirjoittavat Countdown 2010 -julistuksen.

Hammerfestissä on tehty mereen keinotekoisia riuttoja autoituneiden mereisten habitaattien kunnostamiseksi. Riutat koostuvat betonisylinteristä, johon on kiinnitetty kierrätysmuovista valmistettuja putkia. Rakennelma luo suojapaikkoja kalanpoikasille ja parantaa merilevien elinolosuhteita. Tarkoituksena on korvata kelpimetsät, jotka ovat merisiilien voimakkaasti laiduntamia.

Stjørdalissa halutaan huomioida luonnon monimuotoisuus maankäytön suunnittelussa. Erityisesti kiinnitetään huomiota ranta-alueisiin, jotka ovat kahlaajien ja sorsalintujen levähdysalueita. Kunta tukee paikallisarjasto Færbøgda i lagia, joka ylläpitää kiinnostusta perinteiseen niittotalouteen. Alueella on lajirikkaita niittoniittyjä, joilla kasvaa mm. kissankelloja, päivänkakkaroita, tuoksusimaketta ja harvinaisempia lajeja, kuten niittyräpelöä ja keltalehdokkia.

Trondheimissa vaalitaan kaupunginläheisten purojen hyvää tilaa. Ilabäcken-puron vesi on puhdistettu ja taimen ja pohjaeläimet menestyvät taas. Trondheimissä on paljon riistaeläimiä, mutta monen lajin elinympäristöjä uhkaa pirstoutuminen. Metsoa pidetään metsäluonnon toivottavan tilan indikaattorina Bymarka-alueen metsissä. Lian-Solem -alueella turvataan arvokkaan kulttuurimaiseman säilyminen järjestelmällisellä hoidolla.

Örebrossa on vanha kaatopaikka ja öljysatama muutettu luonnon-suojelualueeksi ja lampipuistoksi, minkä seurauksena alueelle on tullut uusia lintulajeja. Kunnostettu alue on 600 hehtaarin kokoinen ja on suureksi iloksi sekä matkailijoille että kaupungin asukkaille.

Kartta hankkeeseen osallistuvista kunnista.

Niittopäivä yhdellä Stjørdalin runsaslajisista niityistä. Kuva: Ingvild Kalland.

Hedensted haluaa varmistaa metsätalouden kestävyden sertifioimalla metsiä Vejlen vuonolla. 85 hehtaarin suuruinen kosteikkoalue, johon sisältyy 25 hehtaarin kokoinen järvi, kunnostetaan. Skjåld-joen vaihtelevammaksi muutetut fyysiset olosuhteet vaikuttavat myös positiivisesti meritaimenen, vesihyönteisten, sorsalintujen ja kahlaajien elinoloihin. Avoimien alueiden laidunnus turvaa kasvitieteellisesti arvokkaiden alueiden säilymistä.

Herningissä valmistellaan luontopolitiikkaa, jonka avulla turvataan olemassa olevat luontoarvot ja luodaan laajempia yhtenäisiä luontoalueita. Toimintaohjelma Skjern-joen lohelle parantaa monien kalalajien elinmahdollisuuksia. Lohi on hyvä indikaattorilaji, koska sen elinympäristövaatimukset ovat tiukat. Herning painottaa myös ilmastonmuutoksen vastaisia toimenpiteitä, koska ilmastonmuutoskin uhkaa luonnon monimuotoisuutta. Kunnassa on käynnistetty monta energiansäästötoimenpidettä.

Holstebrossa on tehty 55 lampea, jotta rupiliskolla, viitasammakolla, kaivajasammakolla ja haisukonnalla olisi hyviä elinympäristöjä. Avoimia alueita hoidetaan laiduntamalla, jotta valoa vaativien kasvien sekä monimuotoisen hyönteis- ja lintulajiston selviäminen turvataisiin. Lohen, taimenen ja nahkiaisen liikkumismahdollisuuksia parannetaan purkamalla patoja.

Koldingissa parannetaan Skærsjø-järven vesiolosuhteita. Järvessä esiintyy nuottaruohoa, lahnuuhoa ja raania, jotka menestyvät parhaiten kirkkaassa ja vähäravinteisessa vedessä. Åkær-joen fyysisiä olosuhteita parannetaan tekemällä lisää uomia ja laittamalla jokeen kiviä ja soraa 17 km pituiselle matkalle. Myös kosteikkoja Åkærin ympärillä kunnostetaan.

Nes ja **Runavik** kuuluvat Färsaarten kasvialueisiin. Kanervanummien ja linnuston säilymistä turvaamiseksi Toftavatn-järvellä kontrolloidaan sitä ympäröivien alueiden liikennettä. Tiedotus on keskeinen osa projektia.

Porvooseen perustetaan kansallinen kaupunkipuisto, johon sisältyy paljon erilaisia luontoalueita ja arvokasta kulttuuriympäristöä. Maarin niitty, joka on vanhaa hakamaata, on suunnitellun puiston tärkeimpiä alueita. Niitty pidetään avoimena metsänraivauksen ja laidunnuksen avulla.

Vantaalla on pitkät luonnonsuojeluperinteet ja nykyään 6 % kunnan pinta-alasta on luonnonsuojelualueita. Suojelualueiden lisänä ovat nk. LUO-alueet, eli luonnon monimuotoisuudelle erityisen tärkeät alueet, jotka huomioidaan maankäytön suunnittelussa. Näillä alueilla tarvitaan erityisiä toimenpiteitä luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi.

Akureyrissa torjutaan vieraslajeja Hriseyn saarella. Nykyään koiranputki, lupiini ja väinönputki peittävät saaren pinta-alasta 11–13 %. Tyypillisten kanerva-alueiden palauttamiseksi kylvetään Islannin oman kasvilajiston siemeniä. Toimenpiteen ansiosta myös 30 hehtaarin kokoinen vanha kaatopaikka tulee sulautumaan maisemaan luonnollisesti. Naustaborgirissa kunnostetaan kosteikkoalue lintujen hyväksi.

Alftanesissa lintujen elinalueita parannetaan kunnostamalla kosteikkoja Kasthúsatjörn- ja Þvottatjörn -järvillä. Rakentamaton alue presidentin asunnon ympärillä parantaa näiden kahden kosteikkoalueen toimintaa.

Koululaiset osallistuvat luonnon monimuotoisuuden suojelemiseen heittämällä kiviä Åkær-jokeen Koldingissa. Kuva: Kaare Manniche Ebert.

Tämä Pohjoismainen hanke havainnollistaa paikallisella tasolla tehtävän luonnonsuojelutyön tärkeyden, ja kuntien tärkeyden maankäytön suunnittelun viranomaisina. Paikalliset projektit osoittavat, että toimenpiteet luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi ovat väliarvoisia.

Hanke päättyy vuonna 2010. Loppuraportissa kerrotaan paikallisten toimenpiteiden välttämättömyydestä 2010-tavoitteen saavuttamiseksi. Tulokset voivat innoittaa muita kuntia, jotta pohjoismaisista kunnista tulee hyviä esimerkkejä siitä, kuinka paikallisyhteisöt vaalivat luonnon monimuotoisuutta. Hankkeeseen osallistuvat kunnat jatkavat tietenkin työtään luonnon monimuotoisuuden hyväksi myös vuoden 2010 jälkeen. Pitkän ajan seurannasta näissä kunnissa on myös keskusteltu.

Hankkeen kotisivut Direktoratet for naturforvaltningin verkkopalvelussa: www.dirnat.no/2010-malet